

Barn- och utbildningsförvaltningen

Rutiner för mottagning av nyanlända i Håbo kommuns skolor

2017-09-13

Barn- och utbildningsförvaltningen.....	1
Inledning.....	3
Mottagningsrutiner	3
Skolplacering	3
Mottagning.....	4
Introduktionsmöte.....	4
Grundskola.....	4
Gymnasiet	4
Kunskapskartläggning	4
Språkdusch/Introduktionsperiod.....	5
Klassplacering.....	5
Modersmål	5
Studiehandledning	6
Ekonomiska bidrag.....	6
Bilaga 1. Elevhälsa	7
Skolsköterska.....	7
Kurator.....	7
Bilaga 2. Länktips.....	8
Bilaga 3. Vanliga begrepp som rör nyanlända	9
Rätten till utbildning i Sverige för ej folkbokförda	9
Ensamkommande flyktingbarn	9
Ankomstkommun	9
Anvisningskommunen/ansvarig socialtjänst	9
Nyanlända vårdnadshavare	9
Hemkommun/Vistelsekommun	10
God man/ställföreträdande vårdnadshavare	10
Boende för asylsökande.....	10
Kommunplacerad /mottagen i en kommun/anvisad till en kommun.....	10
Nyanländ- socialtjänstens definition.....	11
Flyktingsamordnare/socialtjänst	11

Inledning

Som nyanländ räknas den som har varit bosatt utomlands men nu är bosatt i Sverige och har påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår hen fyller sju år. Efter fyra års skolgång i Sverige ska eleven inte längre anses vara nyanländ (Skoll 3 kap, 12 a §).

Det är viktigt att arbetet med nyanlända elever hamnar inom det systematiska kvalitetsarbetet. Med det menas att berörda kontinuerligt och systematiskt följer upp hur arbetet fortgår, vad som ska förbättras, hur det ska mätas och planering av fortsatt arbete.

Studier lyfter fram framgångsfaktorer som är viktiga att ha med sig i arbetet med de nyanlända eleverna och här följer några faktorer:

- Skyndsamt kartläggning av elevens kunskaper och erfarenheter
- Anpassa undervisningen till det kartläggningen kommer fram till
- Studiehundledning på modersmålet
- Parallell språk- och kunskapsutveckling i alla ämnen
- Gemensamma strategier på skolan. Ansvar ska inte lämnas till enskilda lärare.

Skolverket formulerar sig vidare såhär angående faktorer som bidrar till framgång för eleverna: ”Det har visat sig vara avgörande att alla lärare har kunskap och kompetens om nyanlända elevers lärande, oavsett hur man valt att organisera verksamheten. Särskilt behövs lärare med avancerad kompetens i andraspråksinläring, men alla lärare behöver ha kunskaper i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för att eleven ska lyckas väl med studierna.

Avgörande är också vikten av att organisera helheten kring eleverna. Skolans personal behöver samverka kring mottagandet. Det behöver exempelvis finnas fungerande samverkan mellan studiehundledare på modersmålet och undervisande ämneslärare.” Skolverket.se”. Om kartläggningen visar på behov av annan skolform fattas beslutet av förvaltningschef med underlag från rektor.

Mottagningsrutiner

Skolplacering

Handläggning och beslut om att ta emot nyanlända elever utförs av barn- och utbildningskontoret. Ansökan om skolplats för nyanländ i Håbo kommun kan komma från olika instanser. Vårdnadshavare eller god man anmäler ofta själva sina barn men för till exempel asylsökande kan ansökan även komma från boendet eller en socialtjänst. Flyktingsamordnarna på socialförvaltningen hjälper personer som är kommunplacerade i Håbo att ansöka om skolplacering. Anmälan kan göras genom hemsidan eller med hjälp av Kontaktcenter. Informationen innehåller utöver namn och ålder även ankomstdatum till Sverige, modersmål och ibland information om tidigare skolgång mm.

Om ansökan avser en person som inte är folkbokförd i Sverige görs en kontroll av rätten till utbildning. Beslut om eleven ska placeras på gymnasiet eller i grundskolan görs utifrån elevens ålder om det inte finns önskemål eller särskilda skäl att göra en annan bedömning.

Eleven ska i första hand gå i en skola i Håbo kommun om det inte finns särskilda skäl. Beslutet om vilken skola som eleven ska placeras i utgår från skollagen och vårdnadshavarens önskemål. Beslut om placering i grundskolan eller antagning till gymnasiet fattas enligt delegation. Vid fattat beslut sänder ansvarig handläggare över tillgänglig information om eleven till berörd rektor.

Mottagning

Efter beslut om skolplacering övertar rektor på berörd skola ansvaret för elevens skolgång. Rektor kallar till ett introduktionsmöte.

Introduktionsmöte

Grundskola

Rektor ansvarar för att berörda personer såsom tolk, kurator, skolsköterska, lärare, vårdnadshavare/god man och elev blir kallade till introduktionsmötet. Mötet syftar till att dels få information om och börja lära känna eleven och informera vårdnadshavare eller god man om förutsättningar och förväntningar som är förenade med att gå i svensk skola. Information ska också ges om ex. modersmål, skolskjuts, elevadministrativa system. Skolverket har tagit fram material som beskriver den svenska skolan och som finns att både läsa, lyssna och se på i ett antal olika språk (omsvenskaskolan.se). Syftet med introduktionsmötet är vidare att påbörja en undersökning av elevens fysiska och psykiska hälsa (se bilaga)

För att i största möjliga mån stötta eleven i sin språkliga utveckling och i interaktionen i det svenska samhället är det viktigt att ge eleven samhällsinformation som underlättar elevens interaktion. Förutom skolgången kan det även handla om att ta reda på elevens fritidsintressen för att kunna hjälpa till med kontakter i föreningslivet. Under introduktionsmötet bestäms när kartläggningsarbetet påbörjas samt vem som genomför kartläggningen och vilka.

Gymnasiet

Gymnasieelever som behöver utbildning med tyngdpunkt i svenska språket antas till Introduktionsprogrammet språkintröduktion (även kallat IMSPR eller SPRINT). Eleven går kvar denna utbildning tills dessa eleven är behörig till en annan gymnasieutbildning eller introduktionsprogram. På gymnasiet kallas introduktionsmötet för kartläggningsamtal. Mentor/SPRINT-läraren bjuder in elev till skolans första kartläggningsamtal där vårdnadshavare/god man och boende kan delta. Skolverket har tagit fram material som beskriver den svenska skolan och som finns att både läsa, lyssna och se på i ett antal olika språk (omsvenskaskolan.se). Läraren kallar till i förväg bestämda fasta tider, läraren bokar även tolk. Vid detta första samtal deltar även skolsköterska och kurator. Skolsköterska och kurator deltar vid lärarens kartläggningsfrågor till eleven. När läraren är klar med sina frågor fortsätter skolsköterskan samtalet med eleven med ett hälsosamtal och läraren lämnar mötet. Kurator deltar dock i det fortsatta samtalet. Kurator ger vid samtalet eleven en tid till kuratorssamtal. Kurator träffar alla nyanlända elever för att screena elevernas psykiska mående. Till dessa möten bokar kurator tolk. På gymnasiet deltar även SYV i det första samtalet för att kunna informera om vad som händer efter Introduktionsprogrammen. Under hela samtalet förmedlas till eleven att vi träffas enbart för din skull och syftet är enbart att skolan ska fungera.

Kunskapskartläggning

En bedömning av kunskapsnivåerna hos en nyanländ grundskoleelev ska göras senast inom två månader från det att hen har tagits emot inom skolväsendet. Vid kunskapsbedömningen ska Skolverkets kartläggningsmaterial användas (<https://bp.skolverket.se/web/kartlaggningsmaterial/start>). Det är tre delar som ska göras, där fas 1 utgör en del och fas 2 består av två delar. Varje del ska enligt Skolverket ta max 70 minuter att genomföra, inklusive tolkning. Utöver dessa kommer det att finnas en fas 3 för kunskapskartläggning i femton ämnen. Delar av kartläggningsmaterialet är översatt till ett

antal olika språk och det är viktigt att eleven får möjlighet att genomföra kartläggningen på sitt starkaste språk. Utöver elev och lärare ska en tolk, antingen på plats eller via telefon, medverka på kunskapskartläggningen.

Rekommendation är att kartläggningsarbetet tjänstefördelas och att de som är kartläggare även har undervisning med berörd elevgrupp. Lämpligt att ha minst två kartläggare per skola, en med SVA-kompetens och en med matematikkompetens. Detta med hänsyn tagen till kartläggningsmaterialets uppbyggnad.

Språkdusch/Introduktionsperiod

Efter Introduktionsmötet börjar eleven sin skolgång på skolan i en språkgrupp introduktionsgrupp och under de första veckorna ligger mycket stort fokus på utbildning i det svenska språket. Under den här perioden genomförs även kartläggningen av elevens kunskaper. Tiden för språkduschen kan variera mellan olika elever och beroende på deras förkunskaper och språkliga förmågor, men ett riktvärde är fem veckor. Efter fem veckor är målet att eleven ska få en klassplacering i en vanlig klass. Introduktionsperioden avslutas med ett uppföljande samtal där information om arbetet under perioden, elevens kunskapsnivåer och vad som händer framåt mm presenteras och diskuteras med elev, god man eller vårdnadshavare. En insats som kan gynna elevens integration i skolan är om det finns personal som även kan vara med eleverna under raster. Detta i syfte att hjälpa dem i kontakt med andra elever på skolan.

Klassplacering

Efter kartläggning och språkduschperioden placeras grundskoleeleven i en vanlig klass. Rektor fattar beslut om klassplacering, en elev får placeras i förberedelseklass under max 2 år. Som grund till beslutet om klassplacering ska hänsyn tas till elevens ålder, förkunskaper bland annat utifrån kunskapskartläggningen och personliga förhållanden i övrigt. Viktigt att poängtera att resultatet av kunskapskartläggningen även ska användas som en grund i den fortsatta undervisningen. Så fort eleven kan tillgodogöra sig undervisningen i ett ämne i vanlig klass ska eleven få det. I elevregistret registreras eleven i klassen med ändelsen FBK, för att det ska gå att följa upp verksamheten kopplad till de nyanlända. Tex 8AFBK. Nedan beskrivs de ekonomiska bidragen som är kopplade till nyanlända elever och ytterligare ändelse.

Om en elev tagits emot i grundskolan men det utifrån elevens kunskapsutveckling och mognad är uppenbart att eleven bör gå på gymnasiet kan frågan lyftas med barn- och utbildningskontoret för ett nytt beslut om placering.

Modersmål

Eleven har möjlighet att få utbildning i sitt modersmål under förutsättning att det finns en lämplig lärare samt att det är minst fem elever som önskar undervisningen (Grundskoleförordningen 5 kap, 10 §). Det är eleven med dennes vårdnadshavare som ansöker om modersmålsundervisning. Utbildning i det egna språket gynnar övrig språkutveckling och bör därför starkt rekommenderas om möjlighet till undervisningen finns.

Studiehandledning

Om en elev behöver studiehandledning på sitt modersmål, ska hen få det. (Grundskoleförordningen 5 kap, 4 §). Syftet med studiehandledning är att eleven med hjälp av sitt modersmål ska lyckas bättre i de olika ämnena. Det är den ordinarie ämnesläraren som ansvarar för det material som studiehandledaren använder sig av.

Ekonomiska bidrag

En nyanländ elev som skrivs in i förberedelseklass genererar två typer av skolpeng. Den ena är den vanliga elevpengen och den andra baseras på elevens initiala kunskapsnivå och är indelad i tre nivåer. Nivå 1 motsvarar kunskaper som jämnåriga svenska elever, nivå 2 motsvarar kunskaper några år under jämnåriga svenska elever och i nivå 3 är eleverna analfabeter. Aktuell nivå läggs till som ändelse på elevens klasstillhörighet, tex 8AFBK3 om eleven hör till nivå 3 i initial kunskapsnivå. Skolpengen gäller från den dagen som eleven skrivs in.

Bilaga 1. Elevhälsa

Den nyanlända elevens fysiska och psykiska hälsa behöver följas upp i ett tidigt skede av skolstarten. Rektor ansvarar för att kalla berörda personer till introduktionsmötet för eleven där skolsköterska och kurator deltar.

Skolsköterska

Skolsköterskan följer elevhälsans medicinska insatsers metदानvisningar för att säkerställa att de nyanlända eleverna erbjuds den hälso- och sjukvård de har rätt till samt vid behov får komplettering av vaccinationer.

Skolsköterskan deltar på skolans introduktionsmöte. I anslutning till introduktionsmötet eller vid ett senare tillfälle har skolsköterskan ett hälsosamtal med den nyanlända eleven. Hälsosamtalet hålls av sekretesskäl utan annan skolpersonal.

Vid hälsosamtalet kan behov av andra sjukvårds- eller stödinsatser uppmärksammas och skolsköterskan remitterar, hänvisar till eller hjälper till med kontakter som kan behöva tas. Skolsköterskan ansvarar för att grundvaccinet av eleven ses över och kompletteras vid behov.

Liksom andra elever har den nyanlända eleven möjlighet att besöka skolsköterskans öppna mottagning vid t ex somatiska besvär som många av de nyanlända eleverna kan ha på grund av sitt traumatiska tillstånd.

Det är av största vikt att all personal alltid är aktsam vad gäller blodsmitta. En del av de nyanlända eleverna är smittade av Hepatit B och en del kan bära på TBC, trots detta är skolan skyldig att ta emot eleverna.

Kurator

Kuratorn medverkar vid skolans introduktionsmöte. I anslutning till introduktionsmötet eller vid ett senare tillfälle har kuratorn ett stödsamtal med den nyanlända eleven kring dennes situation och psykiska mående. Vid behov kan även kuratorn hjälpa eleven med kontakt till andra stödinstitutioner.

Bilaga 2. Länktips

Nyanlända elever – Tre skolor berättar om organisation av mottagande och kartläggning
<https://www.youtube.com/watch?v=XSvFz5PNall&feature=youtu.be>

Nyanlända elevers lärande – Del 1 lärande exempel med fokus på organisation, mottagande och det systematiska kvalitetsarbetet
<https://www.youtube.com/watch?v=foF79Ge-KXs&feature=youtu.be#t=681.648421339>

Nyanlända elevers lärande – Del 2 lärande exempel med fokus på rektors roll och lärarens kompetens
https://www.youtube.com/watch?v=3sd2z_P_oYY

Studiehandledning på modersmålet
<https://www.youtube.com/watch?v=P2YjKA9Z7fY>

Om den svenska skolan med film på svenska och flera andra språk
<http://www.omsvenskaskolan.se/svenska/det-haer-aer-den-svenska-skolan/>

Spellista över Skolverkets filmer som berör nyanlända och kartläggning av deras kunskaper
https://www.youtube.com/playlist?list=PLoRTp-jkn2Oirjl7i-mYYDrRzzBdW_wz5

Bilaga 3. Vanliga begrepp som rör nyanlända

Rätten till utbildning i Sverige för ej folkbokförda

Barn som inte är folkbokförda i Sverige kan i vissa fall ändå ha rätt till utbildning i kommunala skolor. Asylsökande och papperslösa har rätt att gå kvar i gymnasiet om de påbörjar utbildningen innan de fyller 18 år.

Asylsökande som är över 18 år har inte rätt till någon kommunal utbildning. Vissa organisationer, t.ex. folkuniversitetet och ABF, erbjuder gratis kurser i svenska för asylsökande. Vuxna asylsökande har rätt till SFI först när de fått uppehållstillstånd och blivit folkbokförda i Sverige.

Ensamkommande flyktingbarn

Termen avser personer som i samband med asylansökan anger att de är under 18 år och som inte har någon vårdnadshavare i Sverige. Så länge de är minderåriga är de anvisade till en socialtjänst som ska ordna boende och omsorg. De har även rätt till en god man eller ställföreträdande vårdnadshavare. När ett ensamkommande flyktingbarn fyller 18 år lämnar i normala fall deras anvisade socialtjänst tillbaka ansvaret till migrationsverket. Ungdomen behandlas då som en vuxen asylsökande.

Ankomstkommun

Den kommun där ett ensamkommande asylsökande barn befinner sig när hen lämnar in en ansökan om asyl till migrationsverket. Denna kommun ska ordna boende till dess migrationsverket utsett en anvisningskommun.

Anvisningskommunen/ansvarig socialtjänst

Migrationsverket anvisar varje ensamkommande flyktingbarn till en kommun.

Anvisningskommunens socialtjänst får ansvar för att ordna barnets boende och omsorg. Det är inte säkert att barnet får sitt första boende i anvisningskommunen. Var boendet ligger beror på var anvisningskommunen har sina boenden. Kommunen kan ha egna boenden i kommunen, men också avtal med privata boenden i andra kommuner.

Socialtjänsten i anvisningskommunen ska löpande hålla sig informerad om barnets mående och kan besluta om att flytta barnet till ett annat boende vid behov.

Nyanlända vårdnadshavare

Personer som invandrar tillsammans med sina vårdnadshavare har inte automatiskt kontakt med någon socialsekreterare. Om familjen har rätt till etableringsinsatser från kommunen kan flyktingsamordnaren hjälpa till med olika processer såsom ansökningar. Socialtjänsten har i dessa fall inget specifikt ansvar för barnets omsorg utan detta ansvar ligger på vårdnadshavarna.

Om ett ensamkommande barns vårdnadshavare flyttar till Sverige går normalt sett ansvaret tillbaka till vårdnadshavaren och kontakt med socialtjänst och god man upphör.

Hemkommun/Vistelsekommun

Den kommun där en ej folkbokförd har sin huvudsakliga dygnsvila är enligt skollagen (kap 29 § 6) personens hemkommun och därmed ansvarig för att erbjuda utbildning till de som har rätt till det. Begreppet bör ej förväxlas med begreppet vistelsekommun i socialtjänstlagen som har en annan betydelse.

En kommun har ansvar att ordna utbildning för alla asylsökande barn som bor inom kommunen, även om det är en annan kommuns socialtjänst som är ansvarig för placeringen av barnet.

God man/ställföreträdande vårdnadshavare

God man utses för ej folkbokförda barn som bor i Sverige utan sina vårdnadshavare.

Överförmyndaren i den kommun där barnet vistas (hemkommunen) utser en god man. God man fattar beslut i vårdnadshavarens ställe. Det betyder att den gode mannen har rätt och skyldighet att bestämma i alla frågor som rör barnets angelägenheter, personliga såväl som ekonomiska och rättsliga. En god man har ingen försörjningsplikt eller ansvar för barnets dagliga omsorg.

Exempel på arbetsuppgifter (källa SKL) :

- Söker aktuella bidrag hos migrationsverket
- Företräder barnet vid hälso- och sjukvård
- Ser till att barnet får en fungerande skolgång.
- Deltar i utvecklingssamtal
- Beslutar om skolresor.
- Samtycker till barnets placering och boende.
- Förvaltar barnets ersättningar och bidrag.

När ett minderårigt barn blir folkbokförd i Sverige utser tingsrätten en ställföreträdande vårdnadshavare istället. Denne har samma funktion som god man. Överförmyndaren har det yttersta ansvaret gör att den gode mannen sköter sina uppgifter på ett bra sätt.

Boende för asylsökande

Boendet för ensamkommande barn kan vara placerat såväl i anvisningskommunen som i någon annan kommun. Boendet kan vara hemma hos någon familj och det kan vara på större boenden där fler ungdomar bor.

Boendet har ansvar för det minderåriga barnets dagliga omsorg så som den dagliga kontakten med skolan, matsäck och kläder, stöd vid läxor och även att följa med till olika aktiviteter t.ex. inskrivning på skola och akuta läkarbesök.

Socialsekreteraren i anvisningskommunen har ett ansvar för att boendet fungerar för barnet. När ett asylsökande ensamkommande barn fyller 18 flyttas i regel barnet till ett boende för vuxna.

Asylsökande över 18 år kan också välja att ordna eget boende.

Kommunplacerad /mottagen i en kommun/anvisad till en kommun

När en asylsökande som inte har ordnat egen bostad får uppehållstillstånd tilldelas hen en i kommun att bosätta sig i. Migrationsverket beslutar vilken kommun med utgångspunkt från olika kriterier så

som sammantaget mottagande, storlek och arbetsmarknad. De som anvisas kan vara både ensamstående vuxna och familjer med flera barn.

Kommunen ansvarar för att ordna boende under den första tiden och erbjuda etableringsinsatser t.ex. ge stöd att ansöka om utbildning på SFI och skola.

Ensamkommande asylsökande barn som får uppehållstillstånd kommunplaceras i regel i den kommun dit de har anvisats.

Ibland kan det dröja länge mellan det att en person får uppehållstillstånd och blir folkbokförd i Sverige till det att migrationsverket matchar personen med en kommun.

Nyanländ- socialtjänstens definition

Skollagen har en definition ordet nyanländ som utgår från när personen påbörjade sin utbildning i Sverige för första gången. Migrationsverket och socialtjänsten använder också ordet nyanländ men med en annan betydelse. För migrationsverket är en nyanländ en person som är mottagen i en kommun och har beviljats uppehållstillstånd på grund av flyktingskäl. En person räknas som nyanländ under tiden hen omfattas av etableringsinsatser, vanligen 2-3 år.

Asylsökande och personer som invandrat till Håbo kommun på grund av till exempel arbete eller en relation till någon som bor här räknas normalt sett inte som nyanländ enligt migrationsverket.

Flyktingsamordnare/socialtjänst

Flyktingsamordnaren i Håbo ger stöd till flyktingar som fått uppehållstillstånd i Sverige och som av migrationsverket av anvisats till att bosätta sig i Håbo kommun. Det kan vara tidigare asylsökande men även vissa anhöriginvandrare och kvotflyktingar.

Nyanlända personer som själva väljer att bosätta sig i Håbo har inget särskilt stöd från flyktingsamordnaren men kan ha andra kontakter med socialförvaltningen till exempel försörjningsstöd.